

NOVÉ BUDIMÍRSKE ČASY

NEW BUDZIMER TIMES

Občasník

číslo 1/júl 2021

„I TAK ŠE DA
na bicigľu“

JANA SHEPA

z VEDAvá Budimírcanka

VINCENT
PRIESSNITZ
a jeho dcéry

ČAROVNÉ VTÁKY
BUDIMÍRA
očami cudzinca

Na úvod

Milé čitateľky, milí čitatelia,

aj keď príchodom leta s potešením sledujem narastajúci optimizmus, šťastné deti zbavené školských povinností, spokojných milovníkov horúceho leta plného slnka a v neposlednom rade covidový ústup a nadšených dovolenkárov, s veľkým zármutkom sme prijali správu o odchode jedného vzácného človeka. Človeka, ktorý sa nenechal len tak unášať životom, ale zvolil aktívny a usilovný prístup k nemu. Svojou prácou a nadšením obohatil aj našu obec, vzdialenú viac než 300 km od jeho rodiska. V pedagogickej práci našiel poslanie, venoval sa mládeži aj vo svojom voľnom čase. Založil bábkarsky krúžok, viedol a režíroval ochotnícke divadlo, takmer 50 rokov písal obecnú kroniku, jeho srdce veľmi hlasno bilo aj pre hasičov a okrem ďalších jeho mnohých aktivít bol aj členom našej redakčnej rady Nových Budimírskych Časov. Odišiel inšpiratívny človek a kolega, ktorý mal vždy ako prvý v zásuvke príspevok do nášho občasnika. Lúčime sa s Vami, pán Guniš, bolo nám veľkou cťou. Česť Vašej pamiatke!

(Viac o živote pána Guniša si môžete prečítať v júnovom čísle z roku 2020)

(E. B.)

REDAKCIA

Sídlo vydavateľa: Obecný úrad Budimír 19, 044 43 Budimír

IČO vydavateľa: 00324001

Dátum vydania: 9. júl 2021, 11. ročník

Registrácia: Ministerstvo kultúry SR EV 5202/15, ISSN 1339-9772

Redakčná rada: PaedDr. Jana Bavoľárová (J. B.), Ing. Zuzana Kšenzíghová (Z. K.),

Mgr. art. Eva Bodnárová (E.B.)

Príprava do tlače a grafika: Mgr. art. Eva Bodnárová

Náklad: 450 výtlačkov

E-mail: budimirskeasy@gmail.com

Za vecnú správnosť príspevkov zodpovedajú autori. Uverejnené príspevky sa nemusia stotožňovať s názorom vydavateľa.

Fotografia na titulnej strane obálky: Piknik v parku (Dorota Jedináková)

Z OBECNÉHO ÚRADU...

MGR. VOJTECH STAŇO

starosta obce Budimír

Vážení občania,

dovoľte, aby som sa vám prihovril na konci školského roka 2020/2021 a začiatku leta 2021. Školský rok z dôvodu pandemických opatrení bol pre deti veľmi krátky, ale o to náročnejší pre rodičov a učiteľov. V tomto čase nik nevie ako sa bude situácia naďalej vyvíjať tak vo svete ako aj u nás. Prajem vám veľa oddychu a načerpanie nových síl do obdobia, ktoré je pred nami.

FINANCIE:

Informácie o obci stále začíname stavom finančného zaťaženia obce.

Stav obce v záverečnom účte obce k 31.12.2020:

- Zostatok na účtoch (obec + škola) – **141.056,12 Eur**
- Zostatok v pokladni (obec) – **1.892,32 Eur**
- Prevod do rezervného fondu – **20.064,98 Eur**
- Zostatok úverového zaťaženia – **246.385,99 Eur**

INVESTÍCIE :

Obec v tomto roku bude zameraná na tieto stavby a rekonštrukcie:

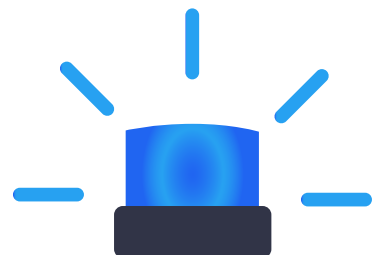
- Kanalizácia a jej výstavba je stále vo verejnom obstarávaní dodávateľa stavby. Celé obstarávanie je na stránkach ÚVO.
- V súčasnosti sa spracováva projekt pre výstavbu novej materskej školy. Obec využije možnosť dotácie, kde konečne bude oprávneným žiadateľom.
- Realizácia novej žumpy pre objekt viacúčelovej budovy obce.
- Spracováva sa projekt na dotácie pre zadržiavanie vody zo striech na „PARÁDNOM DVORE“, ktorá by slúžila na zavlažovanie parku.
- Projekt vybavenia novovzniknutých tried a dočasných priestorov pre predprimárne vzdelávanie. Tento priestor je v areáli farského úradu ECAV Budimír.

Narodilo sa nám **12 detí**, z toho **7 chlapcov** a **5 dievčat**. Novorodencom a rodičom prajeme všetko najlepšie, veľa zdravia, šťastia a len úsmevné a slnečné dni v ich živote. No život prináša aj pochmúrnú stránku a v sledovanom období nás navždy opustilo **16 spoluobčanov**. Česť ich pamiatke.

VEREJNÝ PORIADOK

V roku 2021 neboli zaznamenané v našej obci krádeže vecí v rodinných domoch. Tu by som vyzval všetkých občanov, aby si naďalej všímali svoje okolie, susedov majetok a reagovali na pohyb v blízkom okolí. V terajšom čase dovolení je potrebné, aby ste naďalej venovali pozornosť svojmu okoliu. Vyskytuje sa určitý vandalizmus na zastávkach autobusov. No je na poľutovanie, že tohto druhu poškodzovania obecného majetku sa dopúšťajú dochádzajúce deti. Sporadicky sa v nočných hodinách pohybuje v obci hliadka na monitorovanie pohybu cudzích vozidiel a osôb v obci. Táto hliadka je zložená z radu poslancov obecného zastupiteľstva. Je to prispôbené zvýšenej miere pohybu cudzích vozidiel v nočnej dobe alebo podozrivých osôb. K tejto situácii nám poskytuje informácie aj spádové Obvodné oddelenie Policajného zboru v Bidovciach, kde spolupráca s ich príslušníkmi je na vysokej úrovni.

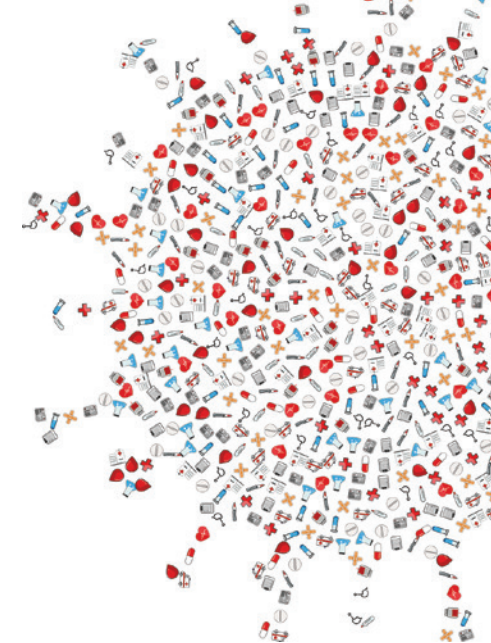
DEMOGRAFIA

V sledovanom období od 01.06.2020 do 31.05.2021 naša obec v evidencii obyvateľov zaznamenala stav **1291 obyvateľov s trvalým pobytom**. Z uvedeného počtu je **625 mužov**, **666 žien**. V dôchodkovom veku je 216 spoluobčanov. Máme 401 trvalo obývaných domov a 4 neobývané.

COVID 19

Naša obec v čase testovania bola spádová MOM – (mobilné odberové miesto) pre devätnásť obcí z okolia. Počas testovania v tomto roku zamestnanci MOM vykonali v týchto obciach **76.372 odberov**. V našej obci to bolo za obdobie testovania v tomto roku **7.634 odberov**. Za našu obec finančné náklady na prevádzku dosiahli sumu **36.507,18 Eur**. Príjmy boli v sume **38.170,00 Eur**. V zisku by sme mali byť sumou 1.662,82 Eur. Vzhľadom na doposiaľ nevyplatené testovanie za január 2021 tento zisk zatiaľ nie je reálny. Všetkým dobrovoľníkom zapojených do testovania sa chcem úprimne poďakovať za profesionálny prístup.

NAKLADANIE S ODPADOM

V tomto roku sme doplnili kompostéry pre domácnosti. Podmienka na prevzatie kompostéra je skolaudovaná nehnuteľnosť a trvalý pobyt v uvedenej nehnuteľnosti. Pri kompostovaní sa očakáva, že občania si budú kompostovať doma a menej budú využívať obecné kompostovisko. Prevziať si ich môžu občania, ktorým doposiaľ neboli dodané kompostéry.

Prajeme vám v nasledujúcom období veľa šťastných a slnečných dní. Leto prežite v zdraví, šťastí a rodinnej pohode.

*Mgr. Vojtech Staňo
starosta obce*

SODB 2±21

SČÍTANIE OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV

Žijeme v pohnutej dobe. Každý deň sa stretávame s niečím novým, výnimočným a často neopakovateľným. Takým bolo aj sčítanie obyvateľov, domov a bytov (SOBD 2021), ktorého sme neboli len pozorovateľmi, ale priamo účastníkmi. Išlo o jedinečnú, na Slovensku plne elektronickú, formu sčítania, najrozsiahlejšiu, čo do obsahu s najdlhšou históriou. Sčítania sa konajú po celom svete už stáročia. V tomto období okolo roku 2020 sčítavajú svoje obyvateľstvo takmer všetky štáty sveta. Svojou prípravou a realizáciou patrí SOBD 2021 k najnáročnejším štatistickým zisťovaniam.

SČÍTANIE DOMOV A BYTOV

Sčítanie bolo realizované v dvoch etapách: sčítanie domov a bytov a sčítanie obyvateľov. Rozhodujúcim okamihom sčítania bola polnoc z 31. decembra 2020 na piatok 1. januára 2021. K tomuto dátumu sa vzťahovali všetky údaje zisťované počas doby sčítania obyvateľov, domov a bytov.

Ako prvé prebehlo **od 1. júna 2020 do 12. februára 2021** sčítanie domov a bytov. Predmetom sčítania domov a bytov boli všetky domy, všetky byty v budovách bez ohľadu na to, či boli obývané alebo neobývané a iné obývané obydlia (napríklad obývané neskolaudované rodinné domy). Sčítaním domov a bytov bola poverená obec. Elektronický systém pre sčítanie domov a bytov obsahoval čiastočne vyplnenú databázu. Táto databáza vznikla prepojením dostupných údajov najmä z Registra adries, Katastra nehnuteľností, Základnej bázy údajov pre geografický informačný systém, Registra organizácií a „Zoznamu stavieb“. Pre vyplnenie požadovaných údajov sme využívali rôzne zdroje, napr. daňovú evidenciu, stavebné povolenie, kolaudačné rozhodnutie a ohlásenia drobných stavieb. Aj napriek uvedeným zdrojom nebo-

lo možné zo strany obce vyplniť všetky údaje. Preto sme požiadali obyvateľov o vyplnenie dotazníka, ktorý bol doručený do každého rodinného domu v obci.

Podakovanie patrí každému, kto sa do prieskumu zapojil a takto nám pomohol získať chýbajúce údaje. Pre našu obec bola asi najdôležitejšia časť, kde naši obyvatelia mali uviesť, či sú/nie sú napojení na kanalizáciu alebo využívajú ČOV, či žumpy. Všetci vieme, že kanalizácia je to, čo našej obci chýba a toto bola jedna z možností ako poukázať na tento nedostatok.

Zároveň sme museli doplniť údaje do novovzniknutej databázy „Zoznam stavieb“, kde sme evidovali spätne od roku 2014 všetky skolaudované stavby v obci. Z tohto zoznamu budeme čerpať aj pri nasledujúcom sčítaní. Tento zoznam sa naďalej dopĺňa a aktualizuje. V spolupráci so Štatistickým úradom boli pridelené súpisné čísla všetkým neskolaudovaným domom, ktoré boli obývané, aby sme obyvateľom umožnili sčítať sa na týchto súpisných číslach. Takto pridelené štatistické súpisné čísla boli oznámené ich vlastníkom.

K 31.12.2020 sme evidovali v našej obci:

- **447** stavieb s prideleným súpisným číslom,
- **401** obývaných stavieb – RD, chaty,
- **46** stavieb bez bytu - sklady, haly, kostoly, budovy miestnych prevádzok,
- **+ 18** neskolaudovaných RD, ktorým sme prideliť štatistické súpisné čísla.

SČÍTANIE OBYVATEĽOV

Druhou etapou sčítania bolo sčítanie obyvateľov, ktoré sa uskutočnilo **od 15. februára 2021 do 31. marca 2021**. Povinnosť sčítať sa vyplnením sčítacieho formulára mali všetci obyvatelia Slovenskej republiky. To znamená každý, kto má v Slovenskej republike trvalý, prechodný alebo tolerovaný pobyt. Táto povinnosť sa týkala aj našich rodinných príslušníkov žijúcich v zahraničí. V našej obci sa sčítalo **89,71 % obyvateľov**. Boli sme milo prekvapení, koľko ľudí si splnilo svoju povinnosť už v tejto fáze sčítania. Uznanie patrí najmä starším občanom, ktorí sa takto sčítali sami alebo neváhali poprosiť o pomoc príbuzných, susedov alebo priateľov.

Asistované sčítanie prebehlo od 3. mája do 13. júna 2021. Tu sme pomohli sčítať sa ľuďom bez prístupu na internet, imobilným občanom a bezdomovcom v našej obci. Túto možnosť využili aj občania, ktorí sa z akýchkoľvek dôvodov nesčítali od februára do marca alebo tí, ktorí prišli sčítať príbuzných žijúcich v zahraničí, ktorí sa nesčítali v období od februára do marca.

Teraz, po ukončení sčítania, môžeme konštatovať, že podľa údajov ŠÚ SR máme sčítaných **95,53 % občanov**, čo predstavuje **1 281 obyvateľov obce Budimír**. Na základe podkladov z našej obecnej evidencie máme sčítaných všetkých občanov s trvalým

pobytom v našej obci okrem cudzincov, ktorým bolo udelené právo na pobyt a občanov tretích krajín, ktorí sa nesčítali v prvej fáze sčítania a nemajú pridelené rodné číslo. Zároveň si mnohí z vás všimli, že obec uvádza vo svojich štatistikách **1 267 občanov s trvalým pobytom k 31.12.2020**. Toto číslo uvádza len počet občanov s trvalým pobytom v našej obci bez tých, ktorým bolo udelené právo na pobyt a bez príslušníkov tretích krajín s prechodným pobytom v našej obci (14), ktorí mali tiež povinnosť sčítať sa. Pri sčítaní obyvateľov a tomu predchádzajúcej harmonizácii počtu obyvateľov, v rámci ktorej sa porovnávali údaje obecnej evidencie a evidencie REGOB-u, sme objavili aj nezrovnalosti v uvádzaných údajoch ako duplicitné záznamy (3), obyvatelia, ktorí už nemajú v našej obci trvalý pobyt (14) alebo sú zosnulí (21) a napriek tomu stále evidovaní v centrálnej evidencii (REGOB) ako občania našej obce. Na tieto nedostatky sme upozornili centrálnu ohlasovňu a žiadali sme o opravu v záznamoch.

Ďakujeme všetkým, ktorí zodpovedne pristúpili k tomuto veľkému projektu a bez váhania poskytli svoje údaje Štatistickému úradu SR. Zber údajov pre všetky etapy sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 bol ukončený v júni 2021. Aktuálne prebieha spracovanie údajov.

VEDELI STE?

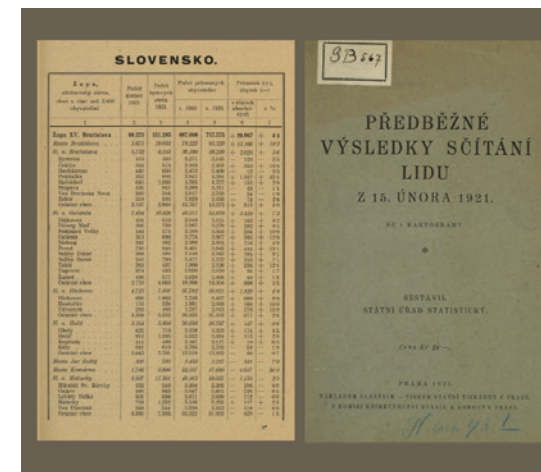
- Sčítanie má na Slovensku viac ako 100-ročnú tradíciu. Koná sa každých 10 rokov.
- Štatistický úrad SR začal s prípravou sčítania v decembri 2014.
- Pri sčítaní sa využili údaje z 10 existujúcich administratívnych zdrojov údajov a registrov.
- Sčítací formulár na sčítanie domov a bytov obsahoval 18 otázok.

Z HISTÓRIE

- Sčítanie ľudu sa na našom území vykonávalo pravdepodobne už v stredoveku.
- Postupne ako sa vyvíjala spoločnosť, menil sa cieľ, účel, rozsah a metódy zisťovania údajov a spracovania výsledkov.
- V roku 1784 sa začali v Uhorsku súpisy (väčšinou obyvateľov), ktoré sa opakovali v dvojročných obdobiach.
- Sčítanie ľudu v roku 1857 sa po prvý raz uskutočnilo k jednému dátumu – k 31. októbru 1857.

- Prvé moderné sčítanie ľudu bolo v roku 1869. Zákon o sčítaní ľudu z 29. marca 1869 stanovil, že po roku 1869 sa bude census vykonávať v desaťročných intervaloch vždy k 31. decembru v rokoch končiacich sa nulou, t. j. v roku 1880, 1890, 1900 a 1910. Od roku 1869 sa sčítania ľudu uskutočňovali podľa zásad, ktoré stanovili medzinárodné štatistické kongresy.
- Prvé československé sčítanie ľudu a bytov sa spája s dátumom 15. február 1921.
- Sčítanie ľudu v roku 1940 sa vykonalo len na území Slovenskej republiky (Slovenského štátu) 1939 – 1945. Cenzu predchádzalo mimoriadne krajinské sčítanie ľudu v roku 1938. Oficiálnym zámerom bolo zistiť „národnostný kataster“ na Slovensku. Politikum sčítania ľudu v roku 1940 sa prejavilo už v zákone, ktorý osobitne vyčleňoval Židov a Cigánov (Rómov). Židia sa mohli hlásiť len k židovskej národnosti a Rómovia len k cigánskej. Prvé súhrnné a konečné dáta z cenzu 1940 sa publikovali až v rokoch 1946 a 1947, a to údaje za okresy o národnosti, náboženstve a ekonomickej aktivite obyvateľov a sumárny celoslovenský údaj o vekovej štruktúre populácie Slovenska.
- Sčítanie ľudu, ktoré sa uskutočnilo k 1. marcu 1950, bolo aj sčítaním domov a bytov na území štátu. Spolu s ním sa uskutočnil aj súpis priemyselných a živnostenských podnikov a súpis poľnohospodárskych podnikov.

Časti dokumentu o sčítaní ľudu na území Československa v roku 1921. Zdroj: Slovákiana.sk

- Sčítanie ľudu, domov a bytov v roku 1991 bolo posledným československým sčítaním. Pri jeho realizácii, spracovaní údajov a publikovaní výsledkov sa použila moderná výpočtová technika.
- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 vychádzalo z metodických odporúčaní Organizácie Spojených národov a Európskej únie.
- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 sa vykonalo na území Slovenskej republiky k 21. máju. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) zaviazalo všetky členské štáty Európskej únie uskutočniť sčítanie v tom istom roku podľa rovnakých, resp. porovnateľných definícií.

J. G.

I TAK ŠE DA – NA BICIGĽU

Na úvod niečo, na bicykli prečo. Bicykel je najgeniálnejšie „približovadlo“, aké kedy človek vymyslel. Prečo? Netreba ho „kŕmiť“ pohonnými hmotami, nerobí hluk ani smrad, nezaberá veľa miesta a ešte človeku prospieva kondične aj zdravotne. Odvezie v pohode do zamestnania, na nákup, do školy aj na výlet, v pohode aj s malými deťmi (sedačka vpred, aj vzadu). Bicyklista, na rozdiel od ostatných dopravných prostriedkov, vníma bezprostredný kontakt s prostredím aj ľuďmi (u nás, bohužiaľ, hlavne šoféri). Je to tiež tak trochu o životnom štýle a spomalení. Apropo, čím idete pomalšie, tým viac vidíte. Takže stačí nasadnúť a krútiť pedálmi, trebárs dva týždne do Ríma (cca 1 800 km).

Vraj tam vedú všetky cesty, no bočné, poľné, plné serpentín, stúpaní aj klesaní, dajú poriadne zabrať nohám aj „rúci“. Na druhej strane úžasné horské priesmyky, výhľady na údolia posiate vinohradmi a olivovými hájmi v pozadí so scenériami stredovekých hradov, opevnených miest aj samôt, kde sa zastavil čas pred pár storočiami, vám žiadna „cestovka“ neukáže. Videli sme aj to, čo sme vidieť ani veľmi nechceli, keď sme odbočili zo správneho smeru a museli sa vrátiť späť aj 20 – 30 km, ale o to vlastne pri cykloturisti-

ke ide – zažiť niečo inak ako podľa katalógu, sprievodcu, časového harmonogramu. Tak ako všetko, aj cykloturistika má nielen svoje plusy, ale aj mínusy, takže treba zabudnúť na pohodlie hotela s „all inclusive“ službami a uplatniť pud sebazáchovy, avšak aj kúpanie v rieke, jazere, či na opustenej pláži, alebo noc v „spacáku“ pod holým nebom niekde na lúke, farme, alebo za pomníkom v parku, má svoje čaro. Hlavne je to ale o takých zážitkoch, ktoré zostanú v hlave na „furt“. Trebárs, síce prísna dvojstupňová kontrola na chorvátsko-

-slovinskej hranici, ale s priáním „dobro došli do Ríma“. Kúpanie v azúrovom mori, pod nábrežnou promenádou, za zvukov temperamentnej kubánskej muziky v Terste. Pivo od neznámeho plavčíka na pláži v Rimini, ale aj pomoc policajtov (karabinieri), ktorí nás po párhodinovom blúdení nočným Rímom naviedli na správnu cestu k Vatikánu (po diaľnici a s majákom). Hlavne ale ranné stretnutie po prebdenej noci pod Koloseom, s Budimírčanom Ľubom Petrom, ktorý nám vybavil trojdňový bezplatný pobyt s plnou penziou v paláci vedľa baziliky Santa Maria Maggiore – „barz šumne ďekujeme“. O rok neskôr (2018) sme to na juh pre zmenu „strihli“ pozdĺž Rakúska, okolo Nezdidského jazera, cez celý Burgenland smerom k Slovinskému Mariboru a potom priečne cez celé Maďarsko od Tapolca, okolo Balatonu až po Ostrihom. Zážitky? Obrobený každý kúsok zeme, na veľkých lánach všaková zelenina. A vinohrady? Ešte aj na strmých skalách (že sa im to opláti). Všade čisto, poriadok, žiadny odpad a pritom žiadne upozornenia typu „zákaz sypania smetí“ a pod. Stavili sme sa, že kto prvý zbadá plastovú fľašu, vyhrá „čapáka“. Zhruba po 400 km prejdenej po perfektných cyklochodníkoch sme zistili, že v Rakúsku sa nedá súťažiť. Stretnutie s Číňanom, ktorý na starom bicykli ovešanom štyrmi veľkými vakmi prešiel z Pekingu 14 000 km a ktovie koľko mal ešte pred sebou (žeby

cesta okolo sveta?), nám doslova vyrazilo dych. Poldňový oddych pri obyčajnom štrkovisku v nejakom zapadákov, uprostred polí a lúk, nám pripadal ako fatamorgána. Na jednej strane veľkého jazera bagre a nákladné autá, na druhej upravené pláže, sprchy, všetko bezplatné a k tomu perfektná káva či pivo v špičkovej reštaurácii za cenu ako na Bukovci – „i tak še da“. No a Balaton? Jedným slovom paráda. Upravené kempy, cyklochodníky okolo celého jazera (cca 300 km) a tiež čisto a poriadok.

V roku 2019 sme sa pre zmenu vybrali na západ, a to cez Viedeň a Linz do nemeckého Passau, potom cez Rosenheim a Mníchov do švajčiarskeho Lindau a cez Einsiedeln do Zürichu. Rakúšania nemajú iba perfektné diaľnice, ale aj „cyklodiaľnice“. Trasu z Petřalky po Dunajskej ceste (tak sa tá cyklodiaľnica oficiálne volá) do Passau (cca 400 km) prejdete bez toho, aby ste stretli auto. No a zážitky? Všetko nasvedčuje tomu, že rakúski, nemeckí aj švajčiarski vidiečania sú takí chudobní, že neprodujú žiaden odpad. Chudáci zrejme konzumujú len to, čo vyprodujú na vlastných farmách, záhradách a poliach. Žijú síce vo veľkých, ale zato pár storočných domoch, obklopených hospodárskymi budovami, humnami, maštalami a pachom hnoja. Zrejme tým, že nechodia do zamestnania, okrem toho, že kŕmia, doja, kydajú hnoj a občas kosia lúky, majú toľko

Prejsť priamo cez Taliansko sa dá iba cez priesmyky v Apenínach. Tento je vo Furllo.

Švajčiarsky vidiek, to je krajina ako z reklamy na čokoládu „Milka“.

času, že pestujú kvety. Všade, ešte aj na oknách chlievov a maštali. V nedeľu sa všetci vyfintia do krojov starých materií (bez toho, aby to niekto vyžadoval, či organizoval), aj mladé dievky, deti nevynímajúc. Ktovie, zrejme nemajú ani na trendové oblečenie. A tie nešťastné „MILKY“ (kravy) sú doslova všade. Pasú sa nielen na horských lúkach, ale aj pomedzi domy na perifériách miest. Nepochopiteľné, že tým Švajčiarom bučanie a cengot zvoncov od včasného rána do neskorej noci neprekáža. Na druhej strane, počas dvoch týždňov sme nezačuli hukot nejakej kosačky (na tie taktiež asi nemajú).

V roku 2020 nám bicyklovanie po európskych cyklodialniaciach zrušila covidová pandémia. Plánovali sme cestu z Budimíra cez Santiago de Compostela do Porta, (cca 4 500 km), a tak sme sa celú sezónu túlili po našom prosperujúcom Slovensku produkujúcim toľko odpadkov, že si to zaostali Rakúšania a Švajčiari nevedia ani predstaviť. Okraje našich „bývalých“ lesov, brehy potokov a riek, či priekopy okolo ciest sú doslova posiate zvyškami blahobytu. No čo už, aj blahobyt má svoje úskalia. Alebo žeby to bolo inak? Žeby to nebolo o vilových štvrtiach, luxusných autách a trendových hábch?

No, aby to nevyzeralo, že iba porovnáваме a „vidrižname“ sa. Tiež žijeme v nádhernej krajine s úžasnou prírodou a konkrétne my, Budimírčania, aj v super dedine, kde sa to už podobá na pekný životný priestor. Dobré, ale na Slovensku je to takmer rarita, lebo čo s tými holorubmi, smetiskami okolo ciest, jazier, priehrad, v každom lese, pri každom potoku, rieke? Tiež máme ruksaky, odpadkové koše, zberné dvory, Ministerstvo životného prostredia... Kurník šopa, veď stačilo by tak málo a aj u nás by to mohlo vyzeráť podobne ako tam, iba pár kilometrov za slovenskou hranicou. Či? Nedá sa? Zlé zákony alebo žeby hlavy? Alebo žeby z auta, vlaku, lietadla ten rozdiel nebolo vidieť? Skúste to na bicykli a... „I tak se da“.

Dušan, Martin, Rado, Ander

Čistá voda, pláže a pohoda, to je Zürské jazero (Švajčiarsko)

ČAROVNÉ VTÁKY BUDIMÍRA OČAMI CUDZINCA

Ked' pracujeme na záhrade alebo sa prechádzame po našej obci a v jej bezprostrednom okolí, často si všimneme (alebo nevšimneme) vtáky, ktoré okolo nás čvrikajú a poskakujú; buď odolné druhy, ktoré s nami trávajú celý rok, ako napríklad drozdy čierne a datle, alebo exotickéjšie migranti, ktorí sa nedávno vrátili zo svojich zimovísk, ako napríklad lastovička obyčajná, žltouchvost domový, penica popolavá alebo vznešené bociany, ktoré sa zdajú byť takou prirodzenou súčasťou života na dedine.

Zdá sa až neuveriteľné, že tie malé lastovičky, ktoré teraz hniezdia pod našimi strechami, boli len pred pár mesiacmi v Afrike. Tieto drobné tvory s hmotnosťou iba 15 gramov zimovali nad dedinami v Nigérii alebo Ghane, domov leteli ponad saharskú púšť, Stredozemné more a Alpy, aby našli cestu domov do Budimíra, často na tie isté strechy, pod ktorými sa narodili predchádzajúci rok.

Aj ja som migrant do týchto končín sveta. Nenarodil som sa pod budimírskou strechou a hoci moja cesta do Budimíra nebola ani taká dlhá, ani taká nebezpečná ako tá lastovičia, aj ja som tu našiel domov. Do Bu-

Kulík riečny

dimíra sme sa presťahovali s partnerkou vlni, po 15 rokoch v Košiciach. Pôvodne pochádzam z mesta Dundee v Škótsku. Pozorovanie vtákov je v Škótsku obľúbeným koníčkom a tejto činnosti sa aktívne venujem už niekoľko rokov.

V angličtine rozlišujeme medzi ornitológmi – vedcami, ktorí sa venujú štúdiu vtákov, a „birdwatchers“ – pozorovateľmi vtákov, laikmi, ktorých bavi pozeráť sa, ako sa darí našim opereným priateľom, a ktorí neustále hľadajú nejaké neočakávané druhy, ktoré by sa

Stehlík koníčka

Gavin Cowper

Cez zimu bolo možné na rozvodnenej lúke na severnom okraji obce spozorovať čajky...

Keď som tieto vtáky počul volať ponad kaluže, tento charakteristický zvuk, neustále prítomný na oblohe nad Dundee, mi živo pripomenul moje rodné mesto pri Severnom mori.

mohli v ich susedstve vyskytnúť. Považujem sa za člena druhej skupiny; nemôžem tvrdiť, že som odborníkom na vtáky, ale trávim pomerne veľa svojho voľného času vonku a v okolí dediny hľadaním nových vtákov v tejto oblasti.

Ako možno tušíte, medzi Budimírom a mojím škótskym rodiskom je obrovský rozdiel, a to platí aj o vtákoch, ktoré môžeme vidieť tu a tam. Prvou zaujímavou vecou pre Škóta na Slovensku je fakt, že vtáky, ktoré sú vo Veľkej Británii mimoriadne vzácne, možno v okolí Budimíra zahliadnuť každý deň. Možno jediný vták, ktorého pozná každý v dedine, je bocian biely. Máme šťastie, že máme v dedine dve hniezda, ale vo Veľkej Británii bol posledný hniezdiaci pár bocianov zaznamenaný v roku 1416. V rámci ochrannárskeho projektu sa však minulý rok vo Veľkej Británii úspešne podarilo repatriovať a zahniezdiť jeden pár a po viac než 600 rokoch sa tam vyliahli prvé bocianie mláďatá.

Čajka bielohlavá

Podobný prípad predstavuje kaňa popolavá, jeden z najvzácnejších vtákov vo Veľkej Británii. Kaňa sa stala obeťou zmien v poľnohospo-

dárstve a vyhubenia zo strany vlastníkov a zamestnancov poľovných revírov, a posledný britský pár hniezdil v roku 2017. Zatiaľ čo však vo Veľkej Británii tento krásny, nízko letiaci dravec čoskoro vyhynie, môžete pravidelne sledovať, ako tento čarovný vták kľže na svojich dlhých bledých krídlach ponad polia nad Budimírom.

Mnohé ďalšie vtáky, ktoré môžeme pozorovať v okolí obce, boli kedysi v Spojenom kráľovstve bežné, ale v priebehu dvadsiateho storočia, bohužiaľ, vyhynuli, pretože zmena využívania pozemkov a rozvoj priemyselného poľnohospodárstva posunuli ich životné podmienky na hranicu únosnosti. Strakoš obyčajný, vták s tvárou banditu, ktorého môžeme vidieť sedávať na vrcholoch kríkov, kedysi hniezdil aj vo Veľkej Británii, rovnako ako môj osobný obľúbenec krutohlav hnedý, ktorého hlasný, kvilivý, mnohonásobný krik môžeme v chránenom parku z jari počuť každé ráno.

Samozrejme, asi očakávate, že to platí aj opačne a že v našej obci, tak ďaleko od mora, budú chýbať morské vtáky, ktoré sú bežné okolo škótskeho pobrežia. Nie je to však celkom tak. Cez zimu bolo možné na rozvodnenej lúke na severnom okraji obce spozorovať čajky; skutočne tri druhy čajok: čajku sivú, čajku smeživú a čajku bielohlavú. Keď som tieto vtáky počul volať ponad

kaluže, tento charakteristický zvuk, neustále prítomný na oblohe nad Dundee, mi živo pripomenul moje rodné mesto pri Severnom mori.

Toto zaplavené pole bolo jedným z mojich najobľúbenejších miest na pozorovanie vtákov od čias, keď ho zakryla voda počas silných dažďov v októbri 2020. Videl som tam vtáky, ktoré by som tu nikdy nečakal; napríklad nádherného kulíka riečneho, ktorý sa ma snažil odohnať, keď som sa na jar tohto roku k nemu príliš priblížil. Alebo ohromujúceho bojovníka bahenného – v apríli bolo vidieť desiatky jedincov, ako sa krmili v blate. A stovky cíbikov, husí a kačiek, vrátane neobvyklejších druhov, ako sú napríklad kačica lyžičiarka, kačica ostrochvostá a kačica chrapačka, ktoré sa počas svojej migrácie zastavili na odpočinok. V apríli som tu videl aj kalužiaka močiarného, vysokého elegantného brodivého vtáka, ktorého som nikdy predtým nepozoroval. Najneočakávanejším nálezom bola kazárka pestrá, ktorá nás navštívila v januári. Tento veľký a pestrofarebný vták sa vyskytuje na okraji mora v severnej Európe, takže bolo veľmi prekvapujúce nájsť ho tak blízko našej obce.

Vyšná lúka tento rok prilákala aj veľkú skupinu asi päťdesiatich mladších bocianov. Bociany sa zvyčajne začínajú rozmnožovať až vo veku okolo štyroch rokov a nedospelé

bociany sa často zhromažďujú vo veľkých krdľoch tohto typu, kde môžu vytvárať páry, ktoré budú v ďalších rokoch spolu hniezdiť. Jeden z bocianov z tejto skupiny je krúžkovaný a na základe kódu na krúžku sa mi podarilo zistiť, že sa narodil v dedine neďaleko Rostocku v Nemecku v roku 2019. Mojm ďalším obľúbeným miestom na pozorovanie vtákov je močaristá oblasť medzi starým kaštieľom a diaľnicou. Podľa toho, čo viem, bola za čias Ujházyovcov táto oblasť rybníkom, ale teraz je oveľa divokejšia.

Celú jar tam hlasno spievali sláviky, kukučky a trsteniariky malé, a bol som nadšený, keď som tam v zime zazrel sluku lesnú, jedného z najplachejších vtákov na Slovensku, druh, ktorý je zvyčajne veľmi ťažké spozorovať.

Rieky fungujú, samozrejme, ako magnety pre vtáky, a zatiaľ čo Torysa je, bohužiaľ, príliš znečistená na to, aby prilákala väčšie množstvo operencov,

na jar tu môžete počuť nekonečnú bláznivú pieseň trsteniarika obyčajného, nájsť zložité hniezdo kúdelníčky lužnej vисиace z konárov stromov a zazrieť aj kovovo modrý záblesk rybára riečneho, ako sa rúti pozdĺž vody. Fascinujúca je aj veľká kolónia brehúľ hnedých, ktorá momentálne hniezdi v areáli autobazáru vedľa agrofarmy. Toto je pravdepodobne najzaujímavejšie vtáčie miesto v obci. Desiatky vtákov sa vlnia dnu a von z hniezda, ktoré vyhlbili do pieskového kopca. Tento

Vlha obyčajná

Brebula hneďá

druh sa zvyčajne nachádza bližšie k veľkým vodným plochám, takže je pomerne nezvyčajné vidieť ich v takom počte v Budimíri. Samozrejme, pri výpočte zaujímavých vtáčích lokalít nemožno nespomenúť chránený park. Tak ako je oddychovým miestom pre nás, predstavuje malú oázu aj pre mnohé vtáčie druhy. Najviditeľnejšie je bocianie hniezdo vedľa kaštiela, ale môžete tu začuť aj divokú pieseň sedmohláska obyčajného alebo tropické volanie vlhy obyčajnej. A ak máte veľké šťastie, mohli by ste tu spozorovať myšiarky ušaté, veľmi utajené sovy, ktoré je možné vidieť za súmraku loviť nad poľami medzi dedinou a lesom.

Ako každý z nás, aj ja som strávil väčšinu pandémie COVID uviaznutý doma a moje

výlety do prírody v okolí Budimíra boli skvelým spôsobom, ako si vyčistiť hlavu, zabudnúť na mnohé z mojich starostí a uniknúť od počítača, pri ktorom trávim veľa svojho pracovného času. Aj počítače a internet však zohrávajú pri pozorovaní vtákov dôležitú úlohu; ľudia môžu zaznamenať vtáky, ktoré videli, do ornitologickej databázy www.ebird.com alebo databázy Birdlife

Slovensko na www.aves.vtaky.sk. Ja zároveň píšem blog, www.kosicepatchbirding.wordpress.com, kde predstavujem čitateľom z celého sveta vtáky, zvieratá a scenérie v okolí našej obce.

Odkedy som sa sem presťahoval, zaregistroval som v okolí Budimíra 135 druhov vtákov, ale tuším, že existuje ešte niekoľko druhov, ktoré mojej pozornosti zatiaľ unikajú. Ak teda nabudúce uvidíte pohybovať sa po parku nejakého čudného cudzinca s ďalekohľadom, nemyslite si, že kuje niečo nekalé. Nebojte sa ma pozdraviť, a ak vás to bude zaujímať, rád vám ukážem niekoľko milých nebeských stvorení, s ktorými máme šťastie zdieľať naše bydlisko.

Gavin Cowper

Drozd čvika

Bocian biely s krúžkom

OD „PREČO?“ K ODPOVEDI

“Ahoj Janka.

Kontakt mi dala Tvoja mamka. Z jej facebooku viem aj o Tvojich úspechoch vo vedeckom výskume. Chcem Ťa preto poprosiť, či by si neprispela do obecného občasnika článkom o Tebe, o tom čomu sa venuješ, prečo práve tento vedný odbor. No a samozrejme o výskume okolo Covidu, o Tvojich úspechoch a tak...”

Bude mi zvláštnym potešením niečo o sebe napísať. Je to pre mňa pocta.

Ked som premýšľala, kde by som začala, tak musím priznať, že moja „vedecká“ dráha začala ešte v škôlke. Bola som dieťa, ktoré sa pýtalo skôr do školy, lebo mu hranie sa liezlo na nervy. Dodnes si pamätám, ako mi naši priniesli do škôlky ako darček knihu Zem v kocke, z ktorej som, úprimne povedané, nadšená dodnes a mám ju doma v knižnici. Myslím, že som veľmi skoro pochopila, že medzi rovesníkmi na ulici nemôžem „machrovať“ encyklopédiami a celkom novým mikroskopom, ktorý som dostala pod stromček. Nikoho nezaujímajú čerstvo pripravené preparáty na mikroskopovanie, keď si práve vymieňa najnovšie nálepky pokémonov. Jasné, že to nebolo iba takto a každé dieťa má rado, keď sa hrá na naháňačku alebo iné detské hry. Ale myslím, že už vtedy sa zakorenila hlboko v mojom podvedomí otázka „prečo?“. Prečo veci fungujú presne takto? Ako to, že niektoré veci sú tak, a niektoré inak? Moji rodičia mi nikdy nezakazovali pýtať sa. Vždy mi vraveli, že človek, ktorý sa pýta je hlupák možno chvíľu, ale ten, ktorý

sa neopýta ním ostáva aj ďalej. Musím priznať, že to je jedna z najdôležitejších vecí, ktoré môže rodič svoje dieťa naučiť. Okrem mojich rodičov, bolo ešte pár ľudí, ktorí výrazne ovplyvnili moje vnímanie sveta. Na gymnáziu som mala dvoch profesorov, ktorí mi svojím postojom k veciam neuveriteľným spôsobom rozšírili obzory nielen vedecké, ale aj kultúro-umelecké. Vzbudili vo mne záujem o exaktnú vedu, logické myslenie a jasné formulovanie postojov a myšlienok. Napriek tomu mi stále nebolo jasné, čo skutočne chcem robiť. Keď nám robili IQ testy, na základe ktorých nám odporúčali vysokú školu, tak mi vraveli, že to je úplne jedno, čo si vyberiem. Každý musí uznať, že toto nie je vôbec dobrá rada, predovšetkým pre 15-ročného človeka, ktorý naozaj nevie, čo má robiť. A tak mojím najväčším životným šťastím bolo, že ma nevzali na medicínu. Dodnes som za to neuveriteľne vďačná. Možno som sa zo začiatku cítila ako Albert Einstein na patentovom úrade, ale aj teória relativity vznikla práve vtedy. © A tak to bolo aj v mojom prípade. Keď som

začala v prvom ročníku na chémii, tak som po prvých prednáškach vedela, že toto ma bude baviť celý život. Keď je človek zvedavý, a tým myslím naozaj veľmi zvedavý, prostredie, ktoré vytvára veľké množstvo možností sa pýtať, je preňho ako droga. Po dvoch rokoch na škole som tak už nejako prišla na to, že je pre mňa najlepším

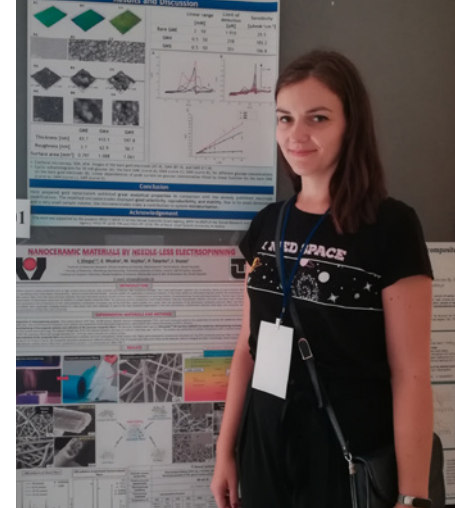
odvetvím chémie práve fyzikálna chémia. Ako jediná časť chémie mi dostatočne dokázala odpovedať na otázku „prečo?“ v mojom podvedomí. Každý sa ma pýta, tak fyzika, či chémia? Nuž, tak trochu z oboch. Produktom fyzikálnych chemikov sú napríklad batérie, solárne články, rôzne druhy senzorov alebo vodíkové palivové články. Všetko, kde potrebujete tak trochu fyziky aj chémie. Tak som sa dostala pod vedenie pani profesorky Oriňakovej, kde pracujem dodnes. Ona bola ďalším z tých ľudí, ktorí sa objavili v mojom živote v správny čas. Hneď ma zapojila priamo do výskumu, ktorý sa robil na katedre. Po čase som sa prihlásila do projektu pre študentov z celého sveta. Na základe mojich výsledkov si ma vybrali a tak som sa sama vybrala do Nemecka, kde som mala možnosť pracovať v takom veľkom výskumnom centre, že vnútri toho centra viedla dvojprúdová cesta pre autá. ☺ Mala som možnosť pracovať so študentmi z Indie, Talianska, Španielska, Rumunska a mnohých iných krajín. A potom to už išlo samo... Vyhrala som niekoľko súťaží, získala niekoľko ocenení, mala možnosť spo-

Vyvíjame rýchly test, ktorý by bol schopný stanoviť prítomnosť vírusovej častice do niekoľkých sekúnd, čím by bol neuveriteľne efektívny.

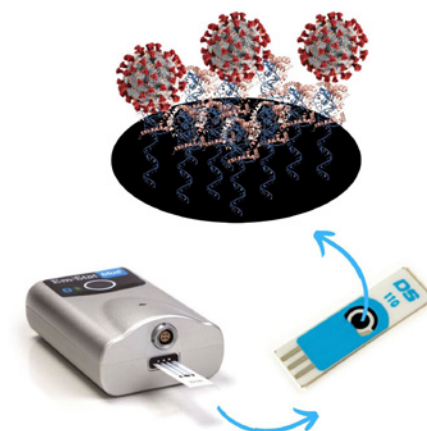
lupracovať s profesormi z Illinois University a keby nebola pandémia, asi by som bola práve na stáži na Oxfordskej univerzite. Ďalšieho správneho človeka na správnom mieste som stretla na jednej konferencii v Tatrách. On mal TiO₂ nanovlákná a ja som mala možnosť ich testovať. Slovo dalo slovo a pomaly sa vedecké debaty pretavili do debát o tom, čo budeme jesť na večeru. Keď celý svet nielen ten vedecký výrazne ovplyvnila pandémia COVID-19, sme sa raz tak pri raňajkách rozprávali, že by bolo veľmi zaujímavé použiť elektrochemické senzory, ktorým sa venujem, ako senzory na SARS-CoV-2. Keďže na podobné myšlela aj moja školiteľka, začali sme sa tomu postupne venovať. Napísali sme projekt pod vedením profesora Jarčuška a mali sme to

šťastie, že Agentúra na podporu výskumu a vývoja podporila náš nápad. Neskôr sme sa prihlásili aj do výzvy, ktorú vyhlásila spoločnosť ESET a tí tiež podporili náš nápad. V priebehu veľmi krátkeho času sme zostavili tím ľudí, ktorí sa špecializujú v rôznych oblastiach. Pán profesor Jarčuška nás usmerňuje, pretože len odborník s jeho vedomosťami nám môže relevantne zodpovedať na otázky, kam máme výskum smerovať a čo konkrétne lekári v diagnostike ochorení potrebujú najviac. Doktor Panigaj, ktorý je biológom, je rovnako neoceniteľným článkom. Všetci musíme uznať, že nie každý dokáže usmerniť nukleotidový reťazec tak, aby spĺňal to, čo od neho potrebujete. A dopĺňame to my elektrochemici. Spájame všetko v jedinej elektróde (senzore) tak, aby sme vedeli povedať, či sa vírus vo vzorke skutočne nachádza alebo nie. Tvoríme tak tím, kde má každý špecifickú funkciu a je svojím spôsobom nenahraditeľný. Niekedy si nerozumieme, lebo každý občas hovorí svojím vlastným vedeckým slangom, ale myšlienka projektu nás presahuje... nejde len o COVID-19, ide o budúcnosť diagnostiky ochorení a možno nielen vírusových. Chceme vyvinúť test, ktorý by mohol používať každý lekár vo svojej ambulancii a v ďalšom štádiu možno aj test, ktorý by mohol používať každý človek vo svojej domácnosti. Snažíme sa o vytvorenie konceptu, ktorý by sa mohol používať aj vtedy, keď už COVID-19 bude minulosťou, ale ľudstvo bude čeliť ďalším pandémiám. Vyvíjame rýchly test, ktorý by bol schopný stanoviť prítomnosť vírusovej častice do niekoľkých sekúnd, čím by bol neuveriteľne efektívny. Jeho vyhodnotenie by bolo elektronické, čiže pracovník vykonávajúci test by do niekoľkých sekúnd videl výsledok na monitore počítača,

či tabletu. Taká diagnostika by nebola limitovaná množstvom špecializovaných laboratórií, ani vytvorených MOMiek. Toto je vízia, s ktorou pracujeme, a ktorú chceme naplniť. Samozrejme, že to bude chcieť veľmi veľa práce a času, je to predsa vedecký experiment a ten je niekedy ťažké pochopiť a ovládať. ☺ Ale kto vie, možno túžba po vedomosti a poznaní zmení naše vnímanie detekcie vírusov. A aj keď som článok nazvala od „prečo?“ k odpovedi, dúfam, že tú odpoveď nikdy nedostanem, oveľa viac ma baví jej hľadanie a cesta za nepoznaným.

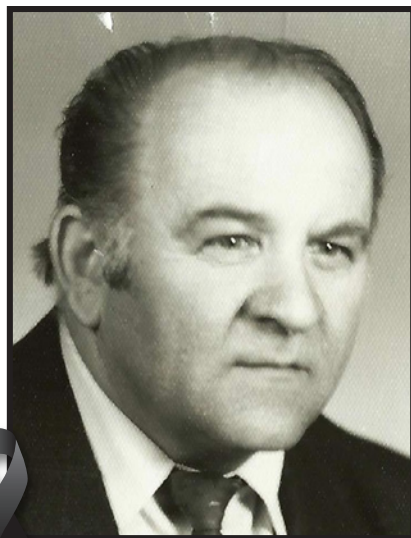
RNDr. Jana Shepa
(rod. Hovancová)

DHZ BUDIMÍR

Milí Budimírčania.

Prihovám sa k vám aj v tomto letnom období, kedy je potrebné pripomenúť niektoré udalosti. Začiatkom tohto roka, 7. januára, nás náhle opustil významný človek, **Mgr. Jozef Guniš**. Bol to človek, ktorý dlhé roky pôsobil ako učiteľ v základnej škole v Budimíri, ale tak isto dlhé roky pôsobil aj ako dobrovoľný hasič a predseda DHZ Budimír a neskôr ako jeho čestný predseda. Dlhé roky sa venoval práci s deťmi, mládežou ako aj mužom a ženám - dobrovoľným hasičom. Za jeho prácu mu bol udeľovaný titul „Zaslúžilý člen DPO SR“.

Ďalej sa chcem poďakovať za štedrosť dobrým ľuďom z našej obce (sponzorom), ktorí nám pomáhajú a fandia. Vďaka nim vznikla myšlienka zakúpiť pre DHZ štvorkolku. Boli oslovení a bez zaváhania nám pomohli túto myšlienku zrealizovať. Spolu nám prispeli sumou 4 500 Eur, za ktoré sme štvorkolku kúpili. Ide o sponzorov: Green Farm s. r. o. - Ing. Jozef Guniš, Agro Plus Budimír – Ing. Ondrej Kotuľa MBA, Svijo s. r. o. - Jozef Sviatko, ELZA, a. s. – Ing. Martin Madura a dvoch anonymných sponzorov. Všetkým zo srdca ďakujeme za ich veľkú štedrosť.

Dňa 4. mája 2021 sme si v našej obci pripomenuli sviatok sv. Floriána, patróna hasičov. Je jedným z troch patrónov našej obce Budimír. Ďalšími patrónmi sú sv. Vendelín a sv. Donát. Pri tejto príležitosti sa dňa 9. mája 2021 o 10:30 hod. konala v miestnom farskom rímskokatolíckom kostole svätá

omša, ktorú celebroval náš duchovný otec Mgr. Martin Gnip, za ktorú sa mu chceme poďakovať. Začali sme tradíciu, ktorú chceme aj naďalej rozvíjať a upevňovať v našich srdciach. Chceme a dúfam, že sa aj naďalej budeme držať motta sv. Floriána: „Bohu na slávu, bližnému na pomoc“.

Chcem sa poďakovať našim dobrovoľným hasičom a to Jurajovi Filipovi, Patrikovi Staňovi, Stanislavovi Belušovi, Matúšovi Belušovi ml., Samuelovi Štritzovi, Dávidovi Kmecovi, Bc. Adriane Kočišovej, Patrikovi Majcherovi, Patrikovi Lukáčovi, Petrovi Sápárovi ml., ktorí sú stále nápomocní, či už pri testovaní na Covid-19 alebo iných náročných výjazdoch.

*Bc. Matúš Beluš
predseda DHZ Budimír.*

*Oslava 80. narodenín
Mgr. Jozefa Guniša*

NEZABÚDAME...

Schválhodnou iniciatívou prišla počas tohto školského roka naša základná škola. Žiaci sa pod vedením pani učiteľky Danice Hanudelovej podujali starať o hrob Mateja Podsedlého, niekdajšieho učiteľa budimírskej Katolíckej ľudovej školy. Pochovaný je spolu so svojimi dvoma manželkami, Annou a Vilmou, v rohu starého cintorína.

Poslaním učiteľov na začiatku 20. storočia bolo nielen učiť, ale aj vyznať sa v poľnohospodárstve, zdravotníctve, divadelníctve, viesť spevokoly, pomáhať lekárom pri očkovaní detí a mnoho osvetovej činnosti. Špeciálnu prípravu absolvovali najmä dedinskí učitelia. Učitelia boli váženými osobnosťami. Nielen preto, že vzdelávali svojich zverencov, ale šíрили osvetu v mestách i na vidieku. Učiteľ musel vedieť všetko od vedenia spevokolu, divadelného či hudobného súboru, cez zdravotnícke rady, po pestovanie poľnohospodárskych plodín, nehovoriac o rodinnom poradenstve a rozhodcovstve v sporoch. Učitelia boli združení v spolkoch a v ich rámci sa sami vzdelávali.

V tomto období boli na vidieku jednotriedky, kde musel učiteľ preukázať svoje pedagogické majstrovstvo, aby zapojil do vyučovacieho procesu prváčikov aj štrnásťročných ôsmakov na každej hodine. Okrem toho mal za úlohu usmerňovať starších žiakov pre nové technológie v poľnohospodárstve. Kvôli tomu poriadal Štátny výskumný ústav poľnohospodársky v Bratislave a v Košiciach náukobehy pre učiteľov vidieckych ľudových škôl (terajších základných škôl), aby vedeli

Jubileum učiteľa.

Vznešený je úkol byť rozsievateľom na národa roli dedičnej, zasievať do kyprej pôdy detských srdiec zrná lásky k Bohu, vlasti, národu a vede. Po ťažkej a zodpovednej dráhe učiteľskej ubíral sa za 42 rokov aj p. Matej Podsedlý, správca učiteľ na ľud. škole v Budzímíru u Košíc. Týchto prázdnin odobral sa konečne na zaslúžený odpočinok po 42 ročnej, svedomite konanej práci.

Budzimír nemohol opomenúť tejto príležitosti, aby nevyjadril prirodzenú vďaku a uznanie svojmu obľúbenému učiteľovi, ktorý si za roky svojho požehnaného pôsobenia vychoval pekný podrast a tak i dosť vďačných srdiec.

Za veriacich odobral sa od p. spr. učiteľa p. Gustav Rychtarčík r. k. farár ktorý vznešenými slovami ocenil prácu vykonanú v prospech cirkvi, národa a vlasti. Okrem toho tľmočil tiež uznanie osv. p. biskupa Jozefa Čárskeho, ktorý oceniač jeho prácu, pomenoval ho apoštolom. Za združenie učiteľov Slovákov odlúčil sa Cyprian Žilinský, v mene učiteľov-organistov p. Mišenko, za roľníkov budzimírskych p. Ján Matik a ako súd odľúčil sa od neho spr. učiteľ z Ploského p. Jožko Smetana. Študujúca mládež z Budzímira a okolia pri tej príležitosti zahrala divadelnú hru: Slovenská sirota*, od Olgy Horvátovej, ktorá mala pekný morálny úspech. Jednotliví herci podali veľmi pekné výkony. Úspešná odlúčka bola zakončená tanečnou zábavou, usporiadanou po divadelnom predstavení.

Ťažko sme sa lúčili s Vami p. učiteľ,

správne usmerniť poľnohospodársky dorast pri pestovaní plodín.

Matej Podsedlý na škole pôsobil 42 rokov, do dôchodku odišiel 1. septembra 1931. O tejto udalosti písali i noviny „Slovenská pravda“, 3.10.1930 (viď obrázky). Na jeho miesto nastúpil František Duľa.

Učiteľ Podsedlý tragicky zahynul 7. februára 1934, kedy ho v Košiciach prešiel vlak. Nešťastie sa stalo vo večerných hodinách, pravdepodobne išlo o nešťastnú náhodu. Na

pohrebe, ktorý sa konal o dva dni neskôr, 9. februára, sa so zosnulým prišlo rozlúčiť veľké množstvo ľudí nielen z obce, ale i zo širokého okolia, a to i napriek tuhej zime.

Z. K.

Slnko východu

VÝSTAVA DR. CHAJCHÁN - IDENTITA

„Východoslovenské múzeum v Košiciach koncom minulého roka sprístupnilo výstavu nášho občana, Tomáša Tajtáka. Výstava prezentuje diela zo súkromných zbierok z tvorby posledných deviatich rokov. Jej súčasťou sú malby, drevené plastiky a keramické objekty.“

Počas doby - ťažkej koronovej, alebo covidovej, či lockdownovej, no jednoducho nic moc, sa vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach - tam, kde beží Abebe Bikila, otvorila výstava s názvom „Dr. Chajchán – IDENTITA“. Keďže ide o budimírskoho rezidenta a čo nevidieť osobnosť celosvetového významu, je prirodzené, že chýr o jeho sláve je potrebné šíriť, akoby sme ľudovo povedali, priamo pod lampou. Teda, niežeby tu u nás bolo málo svetla, to nie, ale Dr. Chajchán šíri svetlo duše, a vraví sa, že pod lampou je najväčšia tma. Môžete si večer doma urobiť nejaký pokus, ale svetlo Dr. Chajchána sa šíri ako napr. 5G, alebo 6G či 7G sieť, alebo ja neviem čo ešte bude. Málokomu sa podarí byť otcom aj matkou, a zároveň byť zbavený všetkých povinností spojených s výchovou, detskými chorobami, očkovaniami, rodičovskými združeniami a podobne. No ja to šťastie mám. Dr. Chajchán je tu - zjavil sa už celkom dospelý, aj keď mám niekedy pochybnosti.... Dr. Chajchán sa objavil spontánne koncom osemdesiatych rokov v nemenovanom byte, na nemenovanom sídlisku miestneho významu na východe Slovenska. Prečo sa zjavil a práve mne, bude určite predmetom vedeckého bádania. Zatiaľ vieme jedno, že komunikuje so svetom prostredníctvom šírenia pravdy a lásky, ale niekedy aj niečo namaluje, vymodeluje, vyreže, napíše a hlavne - ja mu to musím organizovať. Som pre neho manažérom, tlačovým hovorcom, pomocným robotníkom a čo

ja viem čím ešte. Je na mňa prísny a odmeny som sa ešte nedočkal.

Dr. Chajchán šíri pravdu. Pravdu nielen o sebe, ale aj o Vás, o celom svete. Ak náhodou o niečom pravdu nešíri, tak preto, lebo to nie je momentálne potrebné, alebo je veľmi zaneprázdnený a bude šíriť pravdu neskôr a o všetkom.

Dr. Chajchán Vás identifikuje. Podrobnejšie usmernenie ste mohli nájsť aj v katalógu k výstave, ktorý je zároveň aj zápisníkom na rok 2021. Dá sa používať aj ako manuál na prežitie v roku 2021 - má prázdne listy, čo svedčí o tom, že po absolvovaní výstavy, nájdení kvapky pravdy a vlastnej identity si manuál zostavíte sami. Ináč ste nič nepochopili a ste trápni. Tí, ktorí ste výstavu nenavštívili, máte ešte možnosť v Bardejove od 1. 7. do 5. 8.

Dr. Chajchán šíri láskavosť primerane situácii, úprimnosť v rámci slušnosti, víta- aj vyháňa migrantov, hľadá život kde ešte nebol, rozširuje obzory dovnútra aj vonok.

Pozor! Pri hľadaní svojej identity sa stáva, že je to cesta trnitá, ako všetko, čo má zmysel, ale pozor, neposkytujeme žiadnu záruku! V dnešnom svete plnom falošných identít, rôznych kvázi chorôb a podobne, by mohli rôzni špekulanti požadovať pôvodnú identitu, ktorú akože vtedy považovali za falošnú, ale keďže sa boja pravdy a vlastnej identity, tak by sa rôznymi spôsobmi mohli snažiť vrátiť sa do starej identity. Prvé slovo platí, druhé letí z gatí.

Nedá sa nič vrátiť, takže pozor, výstava sa volá identita, lebo je vážna. Po absolvovaní sa môžu prejaviť aj náhle výpadky znalosti materinského jazyka, či naopak osvojenie si cudzích jazykov, bohužiaľ často doteraz nepoznaných. Ojedinelé sú aj zmeny farby pleti, či vierovyznania. Tieto extrémne prejavy prosím konzultujte so svojim psychoanalytikom, prípadne vedúcim pracoviska, či obvodným lekárom.

Posledná známa podoba Dr. Chajchána bola zachytená na tejto fotografii, ale nie je známe, ktorý z tých troch zobrazení je Dr. Chajchán, nakoľko zrkadlá sú pomerne zvláštna vec...

Portrét s M. R. Š.

Výstava vznikla z dôvodu šírenia pravdy a poznania o širom sve-

Panský dom

te a zároveň vo vnútri neho. Témou diela je hľadanie identít naprieč spektrom možností. Dr. Chajchán dôsledne vyplňa prázdne miesta - diery, kadiaľ by mohli ozajstné „hodnoty uniknúť do zabudnutia. Vychádzajúc z hypotézy, že čo bolo už nebude a naopak, že čo bude ešte nebolo, je čo zachytávať. Krajiny, ktoré sa ešte nestali, ale mohli stať, alebo naopak interpretácie diel a príbehov veľkých tvorcov napr. Hermanna Hesse. Čo neurobíme dnes nestane sa nikdy. V prípade, že ste mimoriadne citliví, určite sa vcítite do situácií, ktoré musel Dr. Chajchán zažiť, aby ste spoznali pravú tvár sveta aj seba samého.“

Tomáš Tajták

O KURÁTOROVI VÝSTAVY

Tomáš Tajták sa narodil v rodine pracujúcej inteligencie v druhej polovici dvadsiateho storočia ako prvorodený a chlapec. Už od začiatku mu v žilách koluje krvná skupina A1 Rh+, ktorej zostal verný až dodnes a párkrát ju už aj rozdal, väčšinou spojil humánne so zisťovacími dôvodmi (voľno v práci, výlet z kasárni a podobne). Medzi dôležité úspechy by sme mohli uviesť dosiahnutú hodnotu čatár absolvent na riadnej základnej vojenskej službe.

Najvyššie, t. j. vysokoškolské vzdelanie, dosiahol v roku 1983 na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach, kde si vybojoval (vo vojenskej uniforme) vysokoškolský titul doktor práv v skratke JUDr. Jeho diplomová práca s témou „Eutanázia a umelé prerušenie tehotenstva“ nezaznamenala v dobovej tlači žiadne odozvy.

Pôsobil ako právnik alebo hybrid blízky tomuto povolaniu v orgánoch štátnej správy a samosprávy, ako podnikový právnik, tajomník, developer...

Posledných dvadsať rokov je živnostníkom, s rôznym stupňom úspechu poskytuje služby a podniká v realitách v nano mierke.

Je ženatý, má dve dospelé deti Aleša a Markétu. Toho času je už starým otcom. Primerane veku zdravý. Alergie žiadne. Očkovaný 2x AstraZeneca a odporúča - je zdravá a osviežujúca. Oblíbený nápoj: čaj, káva, víno, pivo. Oblíbené jedlo: kôpor. Zvláštna záľuba: les.

V súčasnosti sa venuje najmä propagácii pravdy v diele Dr. Chajchána a s tým spojenej záchrany sveta tak ako ho poznáme...

„LEKÁRSKY KOLUMBUS“ A JEHO DCÉRY

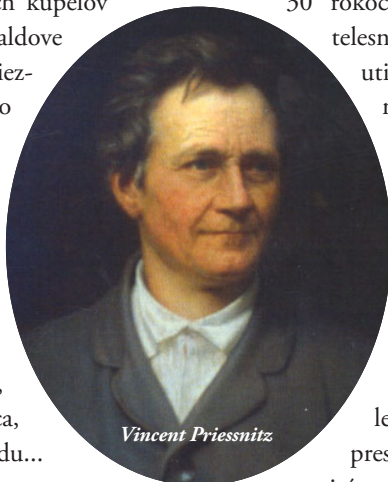

Spôsob liečenia studenou vodou je spätý s osobou **Vincenta Priessnitz** (1799 – 1851), ktorý ako neštudovaný prírodný liečiteľ úspešne presadil liečbu prácou, čerstvým vzduchom a čistou horskou vodou a stal sa zakladateľom svetoznámych kúpeľov

v Gräfenbergu pri Frývaldove (dnešné Lázně Jeseník v sliezskej časti Olomouckého kraja). Priessnitz bol geniálny a významný človek, jeden z najslávnejších mužov 19. storočia. Jeho životný príbeh nám ukazuje bystrého zakladateľa nového liečebného postupu, svetoznámeho lekára, šťastného manžela a otca, ušľachtilého priateľa ľudu...

Osobne liečil 40 000 pacientov a odpovedal svojimi lekáorskymi radami vo viac než 30 000 listoch.

Vincent Priessnitz sa narodil 4. októbra 1799 na úpätí Sudet v rakúskom Sliezsku, v osade Gräfenberg neďaleko mestečka Frývaldov (dnešný Jeseník). Zo šiestich detí svojich rodičov bol tým najmladším. Aj napriek tomu, že sa narodil v zapadnutom kúte jesenických hôr, stal sa zakladateľom svetoznámych kúpeľov. Bol takým známym, že na list stačilo napísať: Vincent Priessnitz, Európa.

Vincent Priessnitz

Priessnitz však upadol takmer do zabudnutia. Lekári, ktorí viedli kúpele po ňom, postupne zredukovali jeho postupy do takej miery, že originálne priessnitzovské terapie úplne vymizli. Medicína v posledných 20 až 30 rokoch „znovuobjavila“ význam

telesnej aktivity, princípy terapeuticko-logickej komunity a psychoneuroimologickej súvislosti, ale k Priessnitzovi sa nehlásia. Priessnitz dokázateľne predišiel dobu o viac než jedno storočie a postavil svoje liečebné postupy na úplne novej terapeuticko-doktríne.

Jeho životný príbeh sa stal legendou. Už ako chlapec bol presvedčený, že chladná pramenitá voda musí mať uzdravujúcu silu. Dodnes živá legenda hovorí, že v prírode odpozoval, ako si poranená zver omýva zranenia v horských bystrinách a studničkách. Keď Priessnitz neskôr ako 17-ročný utrpel úraz a privolaný felčiar usúdil, že ho nemôže prežiť, použil sám na sebe metódu, ktorú videl v prírode a vyliečil sa. Postupne sa mu podarilo vybudovať liečebné zariadenie, do ktorého prichádzali pacienti na liečenie a doktori na skusy z celej monarchie. 5. februára 1828 sa oženil s milovanou Žofiou (tiež Priessnitzovou). Do manželstva sa postupne

Vincent Priessnitz s rodinou

narodilo 10 detí, tri zomreli veľmi malé.

Na konci 40. rokov 19. storočia sa spôsoby liečenia studenou vodou rozšírili v mnohých ďalších štátoch Európy a dobre fungujúce kúpele v Gräfenbergu priniesli slávnemu liečiteľovi, vtedy už päťdesiatnikovi, veľké bohatstvo, ktoré však nemal komu odovzdať. Mal síce veľkú rodinu, spolu s manželkou Žofiou vychovali až šesť dcér, ale tie boli ešte malé. Najväčšie nádeje vkladal Priessnitz do svojej najstaršej a najmilšej dcéry Žofie (nar. v roku 1830). Chcel, aby sa vydala za lekára, ktorý by prevzal vedenie kúpeľov a začal jej odovzdávať svoje vodoliečebné skúsenosti. Všetko sa však zmenilo keď sa Žofia ako šestnásťročná zamilovala do uhorského šľachtica a veľkostatkára **Jozefa Ujházyho**, staršieho o 11 rokov, zo vzdialeného Budimíra pri Košiciach. Zoznámili sa v Gräfenbergu pri predávaní najvyššieho rakúskeho vyznamenania pre civilné osoby Vincentovi Priessnitzovi. Ujházy nebol chorý, kúpele navštívil zo zvedavosti. Aj on chcel osobne spoznať svetoznámeho liečiteľa. Netušil, že tu stretne svoju budúcu manželku. Krátko po zoznámení Ujházy požiadal Priessnitzu o ruku jeho dcéry. Začiatkom roka 1847 sa Žofia, aj napriek spočiatku veľmi tvrdému nesúhlasu svojho otca, za Ujházyho vydala. Sobáš sa konal vo frývaldovskom kostole Nanebovzatia Panny

Márie dňa 26. januára 1847. Vincent Priessnitz zapísal do matriky súhlas so sobášom neplostej. Na druhý deň odišli novomanželia na svadobnú cestu.

Žofia si od otca vyprosila dar: rady o spôsobe jeho vodoliečby. Bol to naozaj dar, nakoľko Priessnitz o vodoliečbe písať nechcel, tvrdil, že sa o nej písať nedá, nakoľko každý prípad je iný a čo platí u rovnakého pacienta dnes, nemusí platiť zajtra. Tak vznikla Priessnitzova „Rodinná kniha o vode“, ktorá zostala iba v rukopise pani Ujházy. V roku 1880 dal jej švager, Jan Ripper, vyhotoviť a overiť opis tejto knihy.

Vincent Priessnitz niesol odchod Žofie do Uhorska veľmi ťažko, ale nakoniec sa upokojil, lebo v júni 1847 sa mu narodil syn Vincent Pavel a v januári 1848 sa stal aj dedkom, keď dcéra Žofia porodila syna Arpáda. Napriek veľkej radosti však vedel, že na vychovanie svojho nástupcu je už neskoro. Bol piatok, 28. novembra 1851, keď sa strieborná niť veľkého života pretrhla. Sliezská krajina doposiaľ nevidela také množstvo ľudí na pohrebe jedného z jej synov. Iba dva roky odpočíval Vincent Priessnitz na cintoríne vo Frývaldove. Potom bola jeho rakva prenesená na miesto konečného odpočinku: do kaplnky na malom kopčeku v Gräfenbergu medzi stromami, tam, odkiaľ je vidieť na hrebene

Hrobka Vincenta Priessnitzu

Žofia Ujházy rod. Priessnitz

Jozef Ujházy

Arpád Ujházy

hôr, kopce a lesy a polia i na Českú Ves, ktorá mu dala vernú, oddanú sprievodkyňu životom; tú uložili po jeho boku, keď onedlho po ňom ukončila púť – ďaleko v Budimíre pri Košiciach, pri návšteve svojich dvoch najstarších dcér.

Keďže Priessnitzove dcéry často navštevovali svoju sestru Žofiu v Budimíre, dve z nich si tam našli aj svojich manželov – **Terézia (Rézy)** sa vydala za Jozefovho brata **Alberta Ujházyho**, **Albertina (Berta)** si vzala **Pavla Dessewffyho**, ktorý bol bratrancom Jozefa a Alberta. Alebertina bola jeho prvou manželkou, ale mal s ňou iba jedinú dcéru Žofiu (1862 – 1890), lebo už v roku 1864 zomrela na čierne kiahne. Oženil sa ešte trikrát.

Terézia s manželom **Albertom** žili v kaštieli v neďalekých Chabžanoch. Mali tri dcéry a jedného syna. Dospelosti sa dožila iba dcéra Žofia a syn Ivan.

Manželia boli veľkými dobrodincami evanjelického cirkevného zboru v Obišovciach. Albert zahynul pri poľovačke v lesoch nad Chabžanmi, kde bol aj pochovaný.

Podľa neoverených informácií mali byť jeho pozostatky neskôr exhumované a prevezené do rodinnej krypty v Budimíre.

Jediný syn Jozefa a Žofie Ujházy, **Arpád**, zomrel ako 19-ročný v Gräfenbergu na čierne kiahne. Na jeho počesť rodičia založili Základinu (fond) Arpáda Ujházyho, z ktorej platili kňaza, učiteľa a školu. Veľkodušne podporovali evanjelikov v našej obci a v roku 1869 sa zaslúžili o založenie budimírskeho evanjelického cirkevného zboru (evanjelickej matko-cirkvi) odčlenením od obišovského cirkevného zboru. Jozef Ujházy sa stal jeho prvým dozorcom.

Albert Ujházy

Terézia Ujházy rod. Priessnitz s dcérou

ŽOFIIN PRAMEŇ (ZSÓFIA FORRÁS, REVOLUČNÝ PRAMEŇ)

Prameň bol postavený z mramoru v roku 1846 pri príležitosti zasnúbenia šľachtica Jozefa Ujházyho a Priessnitzovej dcéry Žofie. Na žulovom podstavci s rímskymi číslicami 1846 sa dodnes nachádza mramorový pomník s mušľovým lievikom a s nápisom: Zsófia Forrás Priessnitznő's Leányának szentelve a Magyarok által. (Žofiin prameň, dcére Priessnitzovej od vďačných Maďarov). Pôvodne zdobila vrchnú časť pomníka amfora, ktorá bola odstránená pri rekonštrukcii v roku 1961. Vtedy bol prameň premenovaný na Revolučný, o čom sa zmieňovala nová doska upevnená na prameni vľavo. Začiatkom 90. rokov 20. storočia bola doska vymenená za novú s dnešným názvom prameňa a na svoje miesto sa vrátila symbolická mramorová amfora.

Žofiin prameň kedysi...

...a dnes

Pôvodná amfora sa v súčasnej dobe nachádza vo Vlastivednom múzeu Jesenicka. V roku 2015 bol čiastočne obnovený prívod vody, ten je však značne nestabilný a mohyle chýba časť mramorového umývadla. Smutný je stav tohto kedysi tak slávneho maďarského prameňa.

„Najkrajšie umiera haluz, ktorá sa láme pod ťažou vlastného ovocia.“ (Fr. Hebel). Nepochybne to platí i o Vincen-tovi Priessnitzovi, ktorého 170. výročie smrti si pripomíname práve tento rok. Ak sa náhodou ocitnete v kúpeľoch Jeseník v Českej republike, alebo keď v lekárni či televíznej reklame uvidíte rôzne liečivé prípravky pod značkou

Priessnitz, spomeňte si, že dcéry tohto svetoznámeho liečiteľa kedysi žili a sú aj pochované v našej obci. Máme byť teda na čo hrdí.

Z. K.

Rodinná fotografia potomkov Vincen-ta Priessnitza zo 4.10.1899 k 100. výročiu jeho narodenia.

Horný rad, 2. zľava – vnučka Žofia Ujházy, 3. zľava – vnuk Ivan Ujházy (deti Alberta a Terézie).

Druhý rad, 3. zľava – dcéra Žofia Ujházy.

VIKEND OTVORENÝCH PARKOV A ZÁHRAD 2021

V dňoch 25.-27.6.2021 sa konal už XIII. ročník podujatia s názvom Víkend otvorených parkov a záhrad, ktorého cieľom je priblížiť krásu a zdôrazňovať význam našich parkov a záhrad. Do tohto ročníka sa zapojilo rekordných 106 parkov a záhrad po celom Slovensku.

Hlavným organizátorom podujatia je od roku 2007 Národný Trust n. o. – organizácia, ktorej poslaním je ochrana, obnova a zmysluplné využívanie kultúrneho a prírodného dedičstva Slovenska.

Podujatie sa koná v rôznych súkromných i verejných parkoch a záhradách na Slovensku, takže sa návštevníci môžu dostať aj na miesta, ktoré sú po zvyšok roka pred verejnosťou skryté. Termínom konania je zvyčajne druhý júnový víkend, kedy môžeme pozorovať vegetáciu v jednej z jej najkrajších podôb v priebehu roka. Stromy a kry sa pred letnými horúčavami ešte stále pýšia sviežou zeleňou a mnohé trvalky, či letničky sú v najlepšej kondícii. Keďže sa jedná o medzinárodné

podujatie podobné aktivity sa odohrávajú aj v iných krajinách a zahraničných mestách s rovnakým cieľom – atraktívnym spôsobom prezentovať hodnoty nášho zeleného dedičstva a viesť ľudí k ich aktívnej ochrane. Chránime hlavne to, čo poznáme, čo je nám blízke a čo chápeme. Preto sú dôležitou súčasťou podujatia vzdelávacie aktivity, aby sa návštevníci dozvedeli nové, zaujímavé a pre nich zrozumiteľné a relevantné informácie. Pre tento rok bola zvolená celoeurópska téma „**Odovzdávanie vedomostí**“. V našom parku bolo ku stromom osadených 33 tabuliek s ich názvami v slovenčine a latinčine, doplnené o obrázky listov, kvetov a plodov jednotlivých stromov.

V Budimíre sa konali hneď dve akcie. Do podujatia bol zapojený aj menší park pri mladšom kaštieli, kde sa v piatok 25. júna konala ochutnávka vín „**Zastavme čas v kaštieli Budimír**“. Organizoval ju Martin Jakub z KubBo Select. Prehliadka kaštieľa a

hudobný program boli príjemným obohatením ochutnávky vína z Vinárstva Papillon (Bublínky Blanc, Gonepteryx, Oups Rose, Rulandské Modré) a z vinárstva Víno Vdovjak (Wine Too, Vdovjak Dark Side of the Moon, Vdovjak NIB). Obe vinárstva sa vyznačujú ekologickým prístupom k výrobe. Vinárstvo Papillon sa od roku 2019 stalo certifikovaným BIO vinárstvom. Na jar 2020 začali s výsadbou vlastných vinohradov v ekologickom poľnohospodárstve priamo v Devíči.

Tokajské pivnice Matúša Vdovjaka skrývajú čisté, tradične vyrábané vína bez enzýmov, šľachtených kvasiniek, či filtračných zásahov. Milovníci vína si skrátka prišli na svoje.

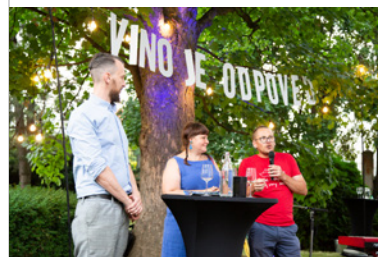
Nedeľa, 27. júna, patrila rodinám s deťmi. V historickom parku sa už po štvrtýkrát konal „**Piknik v parku**“. Podujatie otvorili naši dobrovoľní hasiči, ktorí deťom predviedli hasičskú techniku. Na pomoc im prišli kamaráti z DHZ Bretejovce. Deti si mohli

vyskúšať naozajstnú hasičskú výbavu a s hasičskou prilbou na hlave zhodiť prúdom vody pripravenú fľašu. Veľkým zážitkom bolo dostať sa rebríkom na strechu hasičského auta, kde mohli nakuknúť priamo do cisterny. Radosť nielen deťom priniesla aj premiéra nového amfiteátra, kde herci z Divadla hudby zahrali muzikál „**Koza odratá a jež**“. Zvyšok dňa sa už niesol v uvoľnenej atmosfére. Park

sa stal miestom príjemných stretnutí priateľov, susedov, detí, aj nových známych. Deku s piknikovým košíkom padla vhod ale osviežiť sa dalo v stánkoch s limonádou, pivom, kávou, či ciderom. Deti sa mohli potešiť maľovaním na tvár alebo za rodičovského doprovodu lezením po lane. Po zotmení sa v amfiteátri premietala francúzska komédia Raoul Taburin.

Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli k organizácii tohto milého podujatia. O tom, že to bol jeden vydarený deň niet pochýb. Náš park je naozaj vzácný a čarovný. Starajme sa oňho tak, ako sa on stará o nás.

E. B.

STOROČNICA SLOVENSKEHO FILMU

VSTUP: VOĽNÝ
ZAČIATOK PODUJATIA: 20:00
PREMIETANIE: PO ZOTMENÍ

KINO
V TVOJEJ
OBCI

Filmová
atmósfera
pod
hviezdami

100

9. 7.

Tulčák

**Pásla kone
na betóne**

r. Š. Uher

10. 7.

Stará Ľubovňa

**Zem spieva
Loli paradička**

r. K. Plicka
r. R. Staviarsky,
V. Staviarsky

16. 7.

Šarišské Michaľany

**Zbojník
Jurko**

r. Viktor Kubal

17. 7.

Ražňany

Katka

r. J. Kadár

23. 7.

Fričovce

**Šťastie
príde
v nedeľu**

r. J. Lacko

24. 7.

Spíšské Vlchy

**Skalní
v ofsajde**

r. J. Lacko

30. 7.

Jakubany

Loli paradička

r. V. Staviarsky,
R. Staviarsky

31. 7.

Sečovce

**Dáždnik
svätého
Petra**

r. Frygries Bán,
V. Pavlovič

7. 8.

Sedlice

**Noční
jazdci**

r. Martin Hollý

13. 8.

Malá Ida

**Pacho,
hybský
zbojník**

r. M. Ľapák

14. 8.

Budimír

Záhrada

r. Martin Šulík

20. 8.

Medzilaborce

Jánošík

r. J. Siakeľ
Loli paradička
r. V. Staviarsky,
R. Staviarsky

21. 8.

Čabiny

Majster kat

r. P. Bielik

22. 8.

Habura

Medená veža

r. M. Hollý

27. 8.

Bukovec

Muzika

r. J. Nvota

28. 8.

Zubné

**Pieseň
o sivom
holubovi**

r. S. Barabáš

Uvidíte aj krátke filmy východoslovenských tvorcov
Andyho žena, r. R. Staviarsky, Polnočný hrdina, r. M. Krajčák,
Odchod na korze, r. P. Zakuťanský, Pura Vida, r. M. Gonda

Viac info: Kino v tvojej obci

V PRÍPADE NEPRIAZNIVÉHO POČASIA
SA PREMIETANIE PRESUNIE NA INÝ TERMÍN
Prosíme, dodržiavajte protipandemické
nariadenia ÚVZSR

Podujatie finančne podporil Audiovizuálny fond

